

Eesti maaelu arengukava 2014–2020 tegevuse liigi 14.1 „Loomade heaolu toetus“ III taotlusvooru rakendusanalüüs

Merje Põlma
põllumajanduskeskkonna büroo / peaspetsialist
2018

Sisukord

1	Sissejuhatus	2
2	Mõisted ja metoodika	2
3	Toetuse taotlemine, määramine ja maksmine	3
4	Meetme indikaatorid ja sihttasemete saavutamine	9
5	Kokkuvõte	10

1 Sissejuhatus

Käesolev rakendusanalüüs on koostatud Eesti maaelu arengukava 2014–2020 tegevuse liigi 14.1 „Loomade heaolu toetus“ kolmanda taotlusvooru tulemuste analüüsiks.

Meedet rakendatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 67 lõike 2 alusel. Loomade heaolu toetuse taotlemise täpsed tingimused ja kord on sätestatud maaeluministri 30. aprilli 2015. aasta määrusega nr 56 „Loomade heaolu toetus“ <https://www.riigiteataja.ee/akt/126042016012>.

Tegevuse liigi 14.1 „Loomade heaolu toetus“ eesmärgiks on tõsta loomakasvatajate teadlikkust loomade heaolust ja toetada põllumajandustootjaid, kes täidavad loomade heaolu kõrgemaid nõudeid, parandades sellega loomade heaolu ja tervist ning tagades neile loomuosasemad pidamistingimused. Meetme abil toetatakse veiste karjatamist, vasikate paremaid kasvutingimusi, sigadele loomuosasemat pidamiskeskonda, alternatiivsüsteemide rakendamist linnukasvatustes ning lamba-, kitse- ja hobusekasvatuse keskkonnasõbralikku arengut.

Toetuse ühikumäär põhitegevuse nõuete täitmise eest looma kohta oli järgmine:

- vähemalt kuue kuu vanuse veise kohta 44 eurot aastas;
- alla kuue kuu vanuse veise (vasika) kohta 17,10 eurot aastas;
- vähemalt kuue kuu vanuse hobuse kohta 40 eurot aastas;
- emise kohta 42 eurot aastas, muu sea kohta 24 eurot aastas;
- lamba kohta 9 eurot aastas;
- kitse kohta 9 eurot aastas;
- munakana kohta 2,37 eurot aastas.

Toetuse ühikumäär koolituse lisategevuse nõude täitmise eest oli 75 eurot taotleja kohta aastas.

Programmiperioodil 2014–2020 on tegevuse liigi 14.1 uuendatud kogueelarve 42 667 600 eurot, sellest moodustab EAFRD osa 38 857 950 eurot (millest omakorda 19 098 000 eurot on ÜPP I sambast ümbertõstetud vahendid) ja Eesti riigi osa 3 809 850 eurot (millest omakorda 322 600 eurot on täiendav riiklik rahastamine).

2 Mõisted ja metoodika

Rakendusanalüüsis on kasutatud Põllumajandusuuringute Keskuse (PMK) aruannet „Eesti Maaelu Arengukava 2014–2020 4. ja 5. prioriteedi meetmete ja 3. prioriteedi loomade heaolu meetme ja 2. prioriteedi tegevuse „kiviaia taastamine“ püsihindamise aruanne 2017. aasta kohta“. Toetuse taotlemise, määramise ja maksmise andmed ning andmed toetusesaajate ettevõtlusvormi ja suurusgruppide kohta saadi Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ametist (PRIA) 22. märtsil 2018. Taotlemise andmed on esitatud 31. jaanuari, määramise andmed 20. veebruari ja maksmise andmed 20. märtsi 2018. aasta seisuga.

3 Toetuse taotlemine, määramine ja maksmine

Loomade heaolu toetuse kolmas taotlusvoor toimus ajavahemikul 2.–22. mai 2017. Hilinenud taotluste vastuvõtmise aeg oli 23. maist 16. juunini 2017.

Loomade heaolu toetust taotles 2017. aastal 2009 taotlejat 277 240 looma ehk 121 740,87 loomühiku (LÜ) kohta summas 7 154 452,69 eurot. Taotlejate arv oli suurim Pärnumaal. Taotletud loomühikute arvud olid kõrgeimad Saaremaa, Valga ja Lääne-Viru maakonnas (kõigis üle 10 000 LÜ). Taotlejate arv on võrreldes eelmise aastaga veidi vähenenud, kuid taotlustel märgitud loomühikute arv ja taotletav summa on kasvanud. 2016. aastal taotles loomade heaolu toetust 2104 taotlejat 293 922 looma ehk 116 426,15 LÜ kohta summas 6 743 764,38 eurot.

Toetuse saamise nõuetele vastavust kontrollisid Veterinaar- ja Toiduamet (VTA) ja PRIA. Toetuste määramisotsused 2017. aastal loomade heaolu toetust taotlenutele tehti 2018. aasta alguses. Toetust määrati 1954 loomakasvatajale (97,26% taotlejatest) 259 908 looma (113 196,7 LÜ) kohta. Määratud loomade arvu osakaal taotletud loomade arvust oli 93,75%, määratud loomühikute osakaal taotletud loomühikutest oli 92,98% ja määratud toetuse summa (6 132 004,40 eurot) osakaal taotletud summast oli maakondade keskmisena 85,71%. 2018. aasta 20. märtsiks oli toetust väljamakstud 1954 taotlejale summas 6 139 336,44 eurot, sh oli koolituse lisamaket makstud 81 taotlejale summas 6071,25 eurot. Toetusesaajate arv oli suurim Pärnumaal, kuid suurima toetusesumma said Saaremaa tootjad.

Tabel 1. Toetuse taotlemine ja määramine maakondade kaupa (PRIA)

Maakond	Taotle- jate arv	Taotle- tud loomade arv	Taotletud LÜ-d	Taotletud summa loomade eest (€)	Taotletud summa kokku (€)	Heaks- kiidetud taotluste arv	Määratud loomade arv	Määratud LÜ-de arv	Määratud summa koolituse eest (€)	Määratud summa koos üldiste vähen- dustega (€)	Toetuse saajate arv	Makstud summa (€)
Harjumaa	151	22 697	10 837,55	648 681,00	649 356,00	147	22 187	10 378,55	450,00	627 093,14	147	628 256,30
Hiiumaa	42	1 409	896,85	40 264,70	40 414,70	40	1 365	858,85	75,00	38 631,96	40	38 631,96
Ida-Virumaa	65	6 673	3 130,70	184 580,20	185 105,20	64	6 367	2 827,10	150,00	139 053,89	64	139 280,20
Jõgevamaa	105	5 937	3 159,60	160 531,60	160 906,60	102	5 812	3 038,80	300,00	154 534,32	102	154 779,76
Järvamaa	138	7 964	6 428,97	281 865,55	282 765,55	133	7 396	5 954,72	675,00	259 417,20	133	261 330,86
Läänemaa	73	12 175	5 549,15	324 506,00	324 731,00	71	11 848	5 235,95	75,00	310 670,54	71	310 714,61
Lääne-Virumaa	154	38 774	17 725,90	1 061 665,20	1 062 790,20	146	26 601	13 265,40	150,00	732 934,16	146	733 603,67
Põlvamaa	92	16 696	6 184,96	394 095,94	394 620,94	88	16 231	5 915,81	150,00	380 258,07	88	380 555,27
Pärnumaa	275	20 483	10 160,23	491 185,19	494 035,19	268	20 049	9 801,38	1 650,00	474 959,48	268	475 082,76
Raplamaa	168	14 860	6 905,89	315 627,25	316 677,25	164	14 593	6 679,44	450,00	304 089,02	164	304 102,34
Saaremaa	244	45 967	19 774,55	1 243 010,15	1 245 185,15	239	45 448	19 444,77	1 350,00	1 191 081,00	239	1 191 421,49
Tartumaa	125	11 682	4 767,28	289 662,38	291 237,38	120	11 197	4 397,03	225,00	204 149,93	120	204 968,34
Valgamaa	105	43 204	13 219,74	936 627,68	937 452,68	103	42 851	12 925,54	150,00	781 575,22	103	782 002,66
Viljandimaa	149	23 535	10 081,87	616 974,30	617 274,30	146	23 030	9 753,94	150,00	391 617,87	146	392 102,08
Võrumaa	123	5 184	2 917,64	151 675,55	151 900,55	123	4 933	2 719,44	75,00	141 938,60	123	142 504,14
Kokku	2 009	277 240	121 740,87	7 140 952,69	7 154 452,69	1 954	259 908	113 196,70	6 075,00	6 132 004,40	1 954	6 139 336,44

Kõige rohkem taotleti toetust veistele ja vasikatele (55,5% taotletud LÜ-st) ning sigadele (38,5% taotletud LÜ-st). Taotlusalused lambad moodustasid 3%, hobused 3%, munakanad ja kitsed mõlemad alla 1% taotletud loomühikutest. Toetust määrati üle 96%-i taotlusel märgitud lammaste, kitsede, hobuste ja munakanade, 93%-i sigade ja veiste ning 92%-i vasikate kohta. Loomade kohta makstud toetussummast läks 49% seakasvatusektorile, 45% veisekasvatajatele, 3% lamba- ja kitsekasvatajatele, 2% hobusekasvatajatele ja alla 1% linnukasvatajatele.

Tabel 2. Toetuse taotlemine loomarühmade kaupa (PRIA)

Loomarühm	Taotlejate arv	Taotletud loomade arv	Taotletud loomühikud	Taotletud summa (€)
Emised	22	9 393	4 696,50	394 506,00
Muud sead	37	140 674	42 202,20	3 376 176,00
Lambad	248	23 725	3 558,75	213 525,00
Kitsed	33	460	69,00	4 140,00
Piimatõugu vasikad	292	8 736	3 494,40	149 385,60
Piimatõugu vasikad (karjatatavad)	164	1 742	696,80	29 788,20
Lihatõugu vasikad (karjatatavad)	568	4 867	1 946,80	83 225,70
Veised ≥ 6 kuu (karjatatavad)	1 444	61 431	61 431,00	2 702 964,00
Munakanad	35	22 887	320,42	54 242,19
Hobused	366	3 325	3 325,00	133 000,00

Tabel 3. Toetuse määramine loomarühmade kaupa (PRIA)

Loomarühm	Heakskiidetud taotluste arv	Määratud loomade arv	Määratud loomühikud	Määratud summa (€)
Emised	20	8 328	4 164,00	298 384,74
Muud sead	36	130 560	39 168,00	2 698 186,41
Lambad	243	23 593	3 538,95	204 576,03
Kitsed	32	442	66,30	3 844,44
Piimatõugu vasikad	290	7 870	3 148,00	134 577,00
Vasikad (karjatatavad)	658	6 264	2 505,60	107 046,00
Veised ≥ 6 kuu (karjatatavad)	1 406	57 093	57 093,00	2 511 986,39
Munakanad	33	22 561	315,85	53 469,57
Hobused	358	3 197	3 197	123 931,94

Tabel 4. Toetuse maksmine loomarühmade kaupa (PRIA)

Loomarühm	Toetuse saajate arv	Makstud summa (€)
Emised	20	298 384,74
Muud sead	35	2 698 186,41
Lambad/kitsed	251	207 497,97
Vasikad	855	241 585,56
Veised ≥ 6 kuu (karjatatavad)	1 388	2 510 675,63
Munakanad	32	53 437,56
Hobused	356	123 497,32

Suurim taotlusel märgitud munakanade arv oli Valgamaal, lammaste arv oli suurim Lääne-Virumaal, sigade arv Valgamaal ja Saaremaal, hobuste arv Harjumaal, kitsede arv Pärnumaal ning veiste arv Lääne-Virumaal, Saaremaal ja Pärnumaal.

Tabel 5. Toetuse taotlemine maakondade ja loomarühmade kaupa (PRIA)

Maakond	Taotletud loomade arv liigiti								
	Emised	Muud sead	Lambad	Kitsed	Vasikad	Veised	Munakanad	Hobused	Kokku
Harjumaa	1 133	13 805	1 157	40	1 020	4 970	-	572	22 697
Hiiumaa	-	-	481	46	107	673	-	102	1 409
Ida-Virumaa	321	3 597	742	42	247	1 603	50	71	6 673
Jõgevamaa	-	1 800	1 308	-	676	1 970	-	183	5 937
Järvamaa	-	-	330	6	1 992	5 352	55	229	7 964
Läänemaa	477	6 215	1 881	-	730	2 755	-	117	12 175
Lääne-Virumaa	2 001	21 507	4 477	33	1 932	8 717	-	107	38 774
Põlvamaa	380	9 970	2 730	29	968	2 148	422	49	16 696
Pärnumaa	15	2 772	3 015	154	1 372	7 812	4 927	416	20 483
Raplamaa	-	-	913	7	1 543	5 867	6 335	195	14 860
Saaremaa	1 984	30 312	2 676	36	1 439	8 356	825	339	45 967
Tartumaa	294	6 654	1 556	30	803	1 625	284	436	11 682
Valgamaa	2 463	26 784	335	27	838	3 340	9 324	93	43 204
Viljandimaa	311	15 195	1 603	10	1 197	4 328	580	311	23 535
Võrumaa	14	2 063	521	-	481	1 915	85	105	5 184
Kokku	9 393	140 674	23 725	460	15 345	61 431	22 887	3 325	277 240

Suurim toetus veiste ja sigade heaolunõuete täitmise eest läks Saaremaale, lammaste heaolunõuete täitmise eest Lääne-Virumaale, hobuste kohta makstav toetus oli suurim Harjumaal ja munakanade kohta makstav toetus Valgamaal. Kokku oli loomade kohta makstav toetus suurim Saaremaal.

Tabel 6. Toetuse maksmine maakondade ja loomarühmade kaupa (PRIA)

Maakond	Makstud summa loomaliigiti		Lambad/ kitsed	Vasikad	Veised	Munakanad	Hobused	Makstud summa loomade kohta (€)	Makstud lisatoetus (€)	Makstud summa kokku (€)
Emised	Muud sead									
Harjumaa	47 586,00	331 320,00	10 458,54	15 988,50	201 409,12		21 044,14	627 806,30	450,00	628 256,30
Hiiumaa			4 743,00	1 658,70	28 116,00		4 039,26	38 556,96	75,00	38 631,96
Ida-Virumaa	9 208,08	58 948,80	6 737,85	4 155,30	57 420,00	107,83	2 552,34	139 130,20	150,00	139 280,20
Jõgevamaa		43 200,00	11 062,62	11 439,90	81 488,00		7 289,24	154 479,76	300,00	154 779,76
Järvamaa			2 496,33	32 626,46	216 832,00	130,35	8 570,72	260 655,86	675,00	261 330,86
Läänemaa	20 034,00	149 160,00	16 810,56	12 089,19	108 275,64		4 270,22	310 639,61	75,00	310 714,61
Lääne-Virumaa	39 312,00	273 432,00	39 629,79	30 175,51	346 960,68		3 943,69	733 453,67	150,00	733 603,67
Põlvamaa	15 960,00	239 280,00	22 922,46	12 428,97	87 045,64	1 000,14	1 768,06	380 405,27	150,00	380 555,27
Pärnumaa	630,00	66 528,00	26 790,39	21 971,45	329 368,60	11 676,99	16 471,08	473 436,51	1 646,25	475 082,76
Raplamaa			7 430,04	25 496,10	250 239,44	15 013,95	5 472,81	303 652,34	450,00	304 102,34
Saaremaa	77 750,94	696 274,02	23 431,86	23 988,57	354 123,44	1 532,20	12 970,46	1 190 071,49	1 350,00	1 191 421,49
Tartumaa	2 469,60	102 426,24	13 792,95	12 568,50	57 348,72	494,14	15 643,19	204 743,34	225,00	204 968,34
Valgamaa	83 788,10	520 870,66	2 970,54	12 654,00	135 993,88	22 097,88	3 477,60	781 852,66	150,00	782 002,66
Viljandimaa	1 058,02	167 234,69	13 850,10	17 630,10	179 137,64	1 182,63	11 858,90	391 952,08	150,00	392 102,08
Võrumaa	588,00	49 512,00	4 370,94	6 714,31	76 916,83	201,45	4 125,61	142 429,14	75,00	142 504,14
Kokku	298 384,74	2 698 186,41	207 497,97	241 585,56	2 510 675,63	53 437,56	123 497,32	6 133 265,19	6 071,25	6 139 336,44

Loomade heaolu toetust võis taotleda põllumajandusega tegelev füüsiline isik, füüsilisest isikust ettevõtja, juriidiline isik või juriidilise isiku staatuseta ühendus, kes on aktiivne põllumajandustootja. Kõige rohkem oli toetuse saajate hulgas füüsilisest isikust ettevõtjaid (47% kõigist toetusesaajatest), järgnesid osäühingud (26% kõigist toetusesaajatest) ja füüsilised isikud (25% kõigist toetusesaajatest). Enim toetust maksti osäühingutele (69% makstud summast) ja füüsilisest isikust ettevõtjatele (20% makstud summast).

Tabel 7. Toetuse saajad juriidilise vormi kaupa (PRIA)

Ettevõtluvorm	Heakskiidetud taotluste arv (1x)	Määratud ühikud (loom)	Koolituse nõude täitmise lisamakse (€)	Määratud summa koos kõigi vähendamistega (€)	Toetuse saajate arv	Makstud summa (€)
Aktsiaselts	18	10 799,00	75,00	293 864,35	18	293 917,15
Füüsiline isik	479	6 756,00	900,00	146 550,49	479	147 407,55
Füüsilisest isikust ettevõtja	914	42 912,00	3 375,00	1 233 257,64	914	1 238 354,21
Mittetulundusühing	21	954,00		36 327,49	21	36 541,26
Osäühing	504	193 632,00	1 650,00	4 230 601,03	504	4 231 638,07
Riigiasutus	2	95,00		2 514,80	2	2 514,80
Sihtasutus	1	16,00		650,20	1	650,20
Tulundusühistu	14	4 734,00	75,00	187 879,10	14	187 953,90
Usaldusühing	1	10,00		359,30	1	359,30
Kokku	1954	259 908,00	6 075,00	6 132 004,40	1 954	6 139 336,44

Enim oli toetusesaajaid nende taotlejate hulgas, kes kasutasid 10–49,9 ha põllumajandusmaad. 2017. aastal oli toetusesaajate kasutuses kokku 275 509 ha põllumajandusmaad, millest üle poole moodustas rohumaa.

Tabel 8. Heakskiidetud taotluste arv pindala suurusgrupiti (PRIA)

Suurusgrupid pindala järgi (ha)	Heakskiidetud taotluste arv
0	43
< 1	2
1–2,9	81
3,0–9,9	354
10–49,9	808
50–99,9	260
100–499,9	281
500–999,9	54
1000–4999,9	71
≥ 5000	-
Kokku	1954

253 kitse- ja lambakasvatajat märkisid taotlustel, et kasvatavad loomade jaoks ravimtaimi kokku 1794 hektaril. Enamasti kasvatati ravimtaimi segus liblikõielistega, üksikujuhtudel oli rajatud puhaskultuure (harilik saialill, harilik sigur, piparmünt jt).

2017. aastal kontrolliti kohapealses kontrollis 129 taotlejat. Enim leitud puudusteks oli looma puudumine karjast, looma kõrvamärgi puudumine või ei olnud sigadel piisavalt allapanu.

PMK on võrrelnud PRIA põllumajandusloomade registri andmeid LHT toetusaluste ja mahepõllumajanduslikult peetavate karjatatavate loomade arvuga ja leidnud, et 2017. aastal karjatati kõigist Eestis peetavatest veistest 50%, kitsedest 42%, hobustest 46% ning lammastest 93%. PMK on võrrelnud ka LHT toetuse saajate PRIA loomade registris olevate veiste, lammaste, kitsede ja sigade arvu nende LHT taotlusel märgitud loomade arvuga ning on oma püsihindamisaruandes välja toonud, et LHT taotleti 48% veistele, 80% kitsedele ning peaaegu kõikidele sigadele ja lammastele. 2017. aastal LHT saanud loomade osa LHT potentsiaaliga (kellele võiks LHT taotleda) võrreldes oli PMK arvutuste kohaselt veiste puhul 38%, lammastel 81%, hobustel 35%, sigadel 52% ja kitsedel ainult 13%.

4 Meetme indikaatorid ja sihttasemete saavutamine

Meede 14.1 panustab maaelu arengut käsitlevatesse Euroopa Liidu sihtvaldkondadesse (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 1305/2013 artikkel 5) 3A (toormetootjate konkurentsivõime parandamine nende parema integreerimise abil põllumajanduslike toiduainete tarneahelasse kvaliteedikavade kaudu, mis annavad põllumajandustoodetele lisaväärtuse, kohalike turgude edendamise ja lühikeste tarneahelate ning tootjarühmade ja -organisatsioonide ning tootmisharudevaheliste organisatsioonide kaudu) ja 4A (elurikkuse ennistamine, säilitamine ja parandamine).

Tulenevalt sellest, millise sihtvaldkonna alt on meede programmeeritud, on liikmesriikidele ette nähtud Euroopa Komisjoni poolt kehtestatud kohustuslikud indikaatorid, mille kohta tuleb seire käigus andmeid koguda ja Euroopa Komisjonile esitada. Meetmel 14.1 on kolm kohustuslikult

kogutavat väljundindikaatorit: toetust saanute arv, mille sihttasemeks on 2000, toetatud loomühikute arv ja avaliku sektori kogukulud.

	Avaliku sektori kogukulud (O.1)	Toetust saanute arv (O.4)	Toetatud loomühikute arv (O.8)
2017	6 139 336,44	1 954	113 196,70

5 Kokkuvõte

- Eesti maaelu arengukava 2014–2020 tegevuse liigi 14.1 „Loomade heaolu toetus“ raames toimus 2017. aastal kolmas taotlusvoor. Taotlusi võeti vastu 2.–22. maini, hilinenud taotlusi kuni 16. juunini 2017.
- Loomade heaolu toetust taotles 2017. aastal 2009 taotlejat 277 240 looma (121 740,87 LÜ) kohta. Taotletud summa kokku oli 7 154 452,69 eurot.
- Toetust määrati 1954 loomakasvatajale 259 908 looma (113 196,70 LÜ) eest. Määratud summa koos koolituse lisatoetuse ja üldiste vähendustega oli 6 132 004,40 eurot. Toetuse saajate arv oli 1954 ja väljamakstud summa 6 139 336, eurot.
- Taotlejate ja toetuse saajate arv oli suurim Pärnumaal. Suurim toetussumma läks Saaremaa tootjatele.
- Kõige rohkem taotleti toetust sigadele (150 067 looma) ning veistele ja vasikatele (76 776 looma). Lisaks taotleti toetust 22 887 munakana, 23 725 lamba, 3 325 hobuse ja 460 kitsa kohta.
- Suurim taotlusel märgitud munakanade arv oli Valgamaal, lammaste arv Lääne-Virumaal, sigade arv Saaremaal, hobuste arv Harjumaal, kitsede arv Pärnumaal ning veiste arv Saaremaal ja Lääne-Virumaal.
- Loomade kohta makstud toetussummast läks 49% seakasvatussektorile, 45% veisekasvatajatele, 3% lamba- ja kitsekasvatajatele, 2% hobusekasvatajatele ja alla 1% linnukasvatajatele.
- Ettevõtlusvormiti oli toetusesaajate hulgas kõige rohkem füüsilisest isikust ettevõtjaid, füüsilisi isikuid ja osühinguid.
- Suurim osa heakskiidetud taotlejatest kasutas 10–49,9 ha põllumajandusmaad.